

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	CHEM 233, Organic chemistry 1, 6 ECTS		
	Departament	Kimya və kimya mühəndisliyi		
	Proqram	Bakalavr		
	Tədris semestri	2026/2027-ci tədris ilinin payız semestri		
	Fənni tədris edən müəllim(lər)	Elm Dr. dos. Rəvan Rəhimov		
	E-mail	revan_chem@mail.ru		
	Telefon	(+99412)4217916, 4225258		
	Mühazirə otağı/ cədvəl	Bakıxanov korpusu, Otaq 302		
	Məsləhət saatları	Bakıxanov korpusu, Şənbə 15:20-17:40		
Prerekvizitlər	Qeyri-üzvi kimya			
Tədris dili	Azərbaycan dili			
Fənnin növü (məcburi seçmə)	Məcburi			
Dərslilər və əlavə ədəbiyyat	Əsas dərslilər			
	1. A.M.Məhərrəmov; M.N.Məhərrəmov, Üzvi kimya. Bakı: Bakı Universiteti, 2006.- 538 s. 2. S.F. Qarayev, U.B. İmaşev, G.M. Talıbov. Üzvi kimya. Bakı, 2003. 472 səh. 3. Leroy G. Wade, Jan W. Simek. Üzvi kimya 9-cu nəşr. 2023 Azərbaycan dilində 4. S. Novruzov. Üzvi kimya praktikumu. Bakı: Təhsil, 2015 . 266 səh.			
	Əlavə ədəbiyyat			
1. S.F. Qarayev, G.M. Talıbov, A.Q. Həbibova, R.Ə. Teymurova. Zərif üzvi sintezin prinsipləri. Bakı: ADNA, 1998. 122 səh. 2. S.F. Qarayev. Üzvi kimya suallar və cavablarda. Bakı : ADNA,1999. 240 səh.				
Kursun veb saytı	https://az.wikipedia.org/wiki/%C3%9Czvi_kimya			
Tədris metodları	Mühazirə			x
	Praktiki məşğələlər			x
	Laboratoriya işləri			x
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/son müddət		Faiz (%)
	Aralıq imtahanı			30
	Quiz			10
	Fəallıq			10
	Prezentasiya			10
	Final imtahanı			40
	Yekun			100
Kursun təsviri	Üzvi kimya tərkibində karbon atomu olan kimyəvi birləşmələri öyrənən bir elmdir.Üzvi kimya canlı aləmdə (bitki, heyvan, insan) yayılmış karbon atomunun digər elementlərlə əmələ gətirdiyi birləşmələri öyrənən bir elmdir. Üzvi birləşmələri əmələ gətirən əsas dörd elementdir (O, H, N, C). Üzvi kimyanın əsas məqsədi canlı orqanizmi təşkil edən əsas üzvi birləşmələrin tərkibini öyrənmək və yeni dərman preparatları və yeni əmələ gələn və müalicəsi mümkün olmayan xəstəliklərin müalicəsini tapmaqdır. Üzvi kimya-1-in əsas bölmələri: Üzvi maddələrin kimyəvi quruluşu. Karbohidrogenlər, onların növləri, xarakteristikası, alınması və xassələri. Halogenli karbohidrogenlər. Spirtlər. Sadə efirlər. Aldehidlər və ketonlar.Karbon turşuları. Mürəkkəb efirlər.			
Kursun məqsədi	Üzvi kimya-1 fənninin əsas məqsədi tələbələrə üzvi birləşmələrin funksional qruplar üzrə kimyəvi xassələrini və reaksiya mexanizmlərini sistemli şəkildə öyrətməkdir. Fənn çərçivəsində reaksiyaların gedişinin elektron təsirlər, sterik amillər və struktur–xassə əlaqələri baxımından izahı təmin edilir. Kurs tələbələrdə üzvi maddələrin sintezinin planlaşdırılması, uyğun reagent və şəraitin seçilməsi bacarıqlarını formalaşdırır. Eyni zamanda analitik və tənqidi düşünmə, reaksiyaların nəticələrinin proqnozlaşdırılması vərdişləri inkişaf etdirilir. Bu biliklər tələbələrin biokimya, polimer kimyası, əczaçılıq və qida kimyası kimi ixtisas fənlərini mənimsəməsi üçün möhkəm elmi baza yaradır. Kursun spesifik məqsədləri -Tələbələrə akademik yardım göstərmək, onların potensialının reallaşdırılması imkanlarını artırmaq -Tələbələrin fəallığına dəstək vermək -Kimya fənninin əsaslarının anlaşılmasını inkişaf etdirmək -Tələbələrin növbəti semestrde “Neft kimya” kursunu daha yaxşı mənimsəməsi üçün özül yaratmaq			

Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri		Fənnin tədrisindən sonra tələbələr aşağıdakıları bacarmalıdır: ✓ Üzvi birləşmələrin əsas funksional qruplarının kimyəvi xassələrini və onların reaksiyalarını izah edə bilər. ✓ Üzvi reaksiyaların mexanizmlərini (SN_1, SN_2, E_1, E_2, elektrofil və nukleofil əvəzlənmə və qoşulma reaksiyaları) elektron təsirlər və sterik amillər əsasında şərh edir. ✓ Struktur–xassə əlaqələrini nəzərə alaraq üzvi birləşmələrin reaktivliyini və reaksiyaların mümkün məhsullarını proqnozlaşdırır. ✓ Verilmiş məqsədə uyğun üzvi sintez ardıcılığını planlaşdırır və uyğun reagentləri seçir. ✓ Üzvi reaksiyalarda yan reaksiyaları və məhdudiyyətləri təhlil edərək optimal şəraiti müəyyənləşdirir. Alınmış nəzəri bilikləri biokimya, polimer kimyası, əczaçılıq və qida kimyası sahələrində tətbiq edə bilər.	
Tədris siyasəti və davranış		<u>Aktivlik/Fəallıq</u> Sinif müzakirələrində fəal iştirak etmək, suallar vermək və qrup fəaliyyətlərinə töhfə vermək sizin mürəkkəb anlayışlar haqqında düşüncələrinizi artırmağa, bəzi şübhələri aydınlaşdırmağa, fikir mübadiləsi aparmağa, tələbələrdən və müəllimlərdən öyrənməyə imkan verir. <u>Quiz</u> Quiz müəllimlərə tələbələrin əsas anlayışlar və mövzuları başa düşmələrini ölçməyə kömək edən qiymətləndirmə formasıdır. Onlar tələbələrin mühazirələrdə və ya məşğələdə təqdim olunan materialı qavrayıb-qavramadıqları haqqında məlumat əldə etmək üçündür. Quiz yazılı formada keçirilir. Açıq suallar çətinlik dərəcəsi asanlıqla 1 və ya 2 ballıq olur. Quiz cəmi 10 bal ilə qiymətləndirilir. <u>Prezentasiya</u> Üzvi kimya-1 fənnindən təhsil alan tələbələr öyrəndikləri bölmələr üzrə bilik və bacarıqlarını təqdimatlar şəklində nümayiş etdirirlər. Dərs zamanı qrup işi və təqdimatlarla məşğul olmaq tələbələrin gələcək karyeralarına birbaşa ötürülə bilən bacarıqların inkişafına kömək edir. Tələbələr verilmiş mövzu üzrə axtarış aparır və əldə etdikləri məlumatlar əsasında 10-15 dəqiqəlik təqdimatla çıxış edir. Çıxışdan sonra həmin mövzu üzrə suallar verilir. Həm təqdimatı, həm də suallara cavabı yüksək olanda maksimum bal (10) ilə qiymətləndirilir. <u>Tələbənin kursu başa vurmaı</u> 60% və daha artıq bal toplamış tələbə kursu bitirmiş hesab olunur. Əks halda tələbə bu kursu yenidən keçməlidir. <u>Pozuntu halları</u> Aralıq və son imtahanlarda mövcud qaydaların pozulması (köçürmə cəhdləri və digər qanunsuz hərəkətlər) hallarında tələbənin imtahan işi ləğv olunur . <u>Dərslərdə davranış</u> Tələbə dərs zamanı müvafiq akademik şəraitin yaradılması üçün mümkün olan hər şeyi etməlidir. İcazəsiz danışığa, lüzumsuz hərəkətlərə və s. qeyri – etik davranışa qətiyyən yol verilmir. Tələbə dərslərdə ən fəal şəkildə iştirak etməli, lazım olduqda suallar verməli və müzakirələrdən kənarda qalmamalıdır.	
Süni intellektdən (Sİ) istifadə		Generativ süni intellekt (GSİ) alətlərindən istifadə təlim, tədqiqat və fərdi inkişaf məqsədləri ilə məhdudlaşmalı və akademik dürüstlük prinsiplərinə uyğun olmalıdır. GSİ yalnız dəstək vasitəsi kimi istifadə edilə bilər, təqdim olunan iş isə tələbənin şəxsi bilik və təhlilinə əsaslanmalıdır. GSİ-dən istifadə açıq şəkildə bəyan edilməli, təqdim olunan məlumatların düzgünlüyü və etibarlılığı tələbə tərəfindən yoxlanılmalıdır.	
Həftə	Gün	Fənnin mövzuları	Dərslik/Təpşiriqlər
1	19.09.2026	Üzvi kimyanın predmeti. Üzvi kimyanın müasir problemləri. Üzvi birləşmələrin xüsusiyyətləri, xammal mənbələri, növləri və təsnifatı	[1] s.4-9, [3] s.5-85
	19.09.2026	Hibridləşmə və molekulun quruluşu.	[1] s.4-9, [3] s.52-80
2	26.09.2026	Üzvi kimyanın reaksiyalarının təsnifatı	[2] s.10-19 [3] s.12-45
	26.09.2026	Xiralıq, Asmmetrik karbon atomunun (R) və (S) nomenklaturası.	[2] s.10-19 [3] s.58-88
3	03.10.2026	Alifatik (açıq zəncirli) karbohidrogenlər. Alkanlar, onların nomenklaturası, quruluşu, fiziki xassələri, təbii mənbələri.	[1] s.10-45 [3] s.74-110
	03.10.2026	Alifatik (açıq zəncirli) karbohidrogenlər. Sənayedə və laboratoriyada alınma üsulları. Kimyəvi xassələri və tətbiqi	[1] s.10-45 [3] s.74-110
4	10.10.2026	Alkenlər, onların nomenklaturası,quruluşu, fiziki xassələri.	[1] s. 46-74 [3] s.74-110

	10.10.2026	Alkenlər. Sənaye və preparativ alınma üsulları, kimyəvi xassələri və tətbiqi	[1] s. 46-74 [3] s.54-110
5	17.10.2026	Üzvi kimya kursuna giriş. Üzvi birləşmələrin quruluşu və təsnifatı. Alkanlar və alkenlər, onların xassələri. Laboratoriya işi	[2] s.5-16; 70-71; 74-84, [3] s.5-110
	17.10.2026	Dienlər, onların təsnifatı, nomenklaturası, quruluşu, alınma üsulları	[1] s. 75-77 [3] s.86-110
6	24.10.2026	Dienlər, kimyəvi xassələri və praktiki əhəmiyyəti	[1] s. 75-77 [3] s.86-110
	24.10.2026	Alkinlər, onların quruluşu, nomenklaturası, fiziki xassələri, alınma üsulları	[1] s. 88-96 [3] s.89-126
7	30.11.2026	Alkinlər, kimyəvi xassələri və tətbiqi	[1] s. 88-96 [3] s.89-126
	30.11.2026	Karbotsiklik birləşmələr, onların nomenklaturası, fiziki xassələri, quruluşu. Gərginlik nəzəriyyəsi, konformasiya.	[1] s. 97-105 [3] s.40-56
Aralıq imtahan			
8	07.11.2026	Naftənlərin sintezi. Tsikloalkanların reaksiyaları və tətbiqi	[1] s. 97-105 [3] s.40-66
	07.11.2026	Dienlər və alkinlər, onların quruluşu, nomenklaturası və xassələri.	[2] s. 78-89 [3] s.40-66
9	14.11.2026	Aromatik karbohidrogenlər, onların quruluşu, nomenklaturası, fiziki xassələri, alınma üsulları,	[1] s. 106-137 [3] s.90-142
	14.11.2026	Aromatik karbohidrogenlər, kimyəvi xassələri və tətbiqi	[1] s. 106-137 [3] s.90-142
10	21.11.2026	Karbohidrogenlərin halogenli törəmələri, onların nomenklaturası, quruluşu və fiziki xassələri.	[1] s. 138-163 [3] s.30-52
11	28.11.2026	SN1 reaksiyalarına təsir edən faktorlar	[2] s. 10-20 [3] s.30-52
	28.11.2026	Birinci dərəcəli eliminasiya reaksiyaları E1.	[2] s. 10-20 [3] s.30-52
12	05.12.2026	SN1 reaksiyalarına təsir edən faktorlar. Birinci dərəcəli eliminasiya reaksiyaları E1.	[2] s. 10-20 [3] s.30-52
	05.12.2026	SN2 reaksiyalarına təsir edən faktorlar	[2] s. 10-20 [3] s.30-65
13	12.12.2026	Birinci dərəcəli eliminasiya reaksiyaları E2.	[2] s. 10-20 [3] s.30-65
	12.12.2026	SN2 reaksiyalarına təsir edən faktorlar. Birinci dərəcəli eliminasiya reaksiyaları E2.	[2] s. 10-20 [3] s.20-65
14	19.12.2026	Optiki izomerlik. Halogenidlərin alınması və tətbiq sahələri, onların kimyəvi xassələri	[1] s. [3] s.30-65 [3] s.120-163
	19.12.2026	Bir atomlu spirtlər, onların nomenklaturası, quruluşu, fiziki xassələri, tətbiqi. Sənaye və preparativ alınma üsulları, kimyəvi xassələri	[1] s. 138-163 [3] s.138-165
15	26.12.2026	Çox atomlu spirtlər, onların nomenklaturası, quruluşu, fiziki xassələri, tətbiqi. Sənaye və preparativ alınma üsulları, kimyəvi xassələri	[1] s. 138-163 [3] s.145-165
	26.12.2026	Karbotsiklik və aromatik birləşmələr, karbohidrogenlərin halogenli birləşmələri, onların nomenklaturası, quruluşu və fiziki xassələri. Laboratoriya işi	[1] s. 138-163 [3] s.120-165
Final imtahanı			